

A-III BLOKEA: Ruffini-ren teknika. Polinomioen erroen kalkulua

1. ARIKETA:

Kalkulatu $p(x) = x^3 + 2x^2 - 3x - 6$ polinomioaren erroak.

Ebazpena:

$p(x) = x^3 + 2x^2 - 3x - 6$ polinomioaren erro oso eta arrazional posibleak: ± 6 , ± 3 , ± 2 , ± 1 dira.

Ruffini aplikatuz:

-2	1	2	-3	-6
		-2	0	6
	1	0	-3	0

$r_1 = -2$ polinomioaren erroa da. Beste erroak kalkulatzeko, lortutako bigarren mailako ekuazioa ($x^2 - 3 = 0$) ebatziko dugu:

$$x^2 - 3 = 0 \Rightarrow x = \pm\sqrt{3}$$

Beraz, beste bi erroak: $r_2 = +\sqrt{3}$ eta $r_3 = -\sqrt{3}$ dira.

Beraz, polinomioaren hiru erroetatik bi irrazionalak dira. Edonola ere, gogoratu Ruffini-ren teknika erro irrazionalekin ere erabil daitekeen arren, kalkuluak zaildu egiten dira, erro oso eta arrazionalekin hastea gomendatzen delarik.

Bukatzeko, polinomio honen erroak -2 , $+\sqrt{3}$ eta $-\sqrt{3}$ direnez, bere faktorizazioa honakoa da:

$$p(x) = x^3 + 2x^2 - 3x - 6 = (x + 2) \cdot (x - \sqrt{3}) \cdot (x + \sqrt{3})$$

2. ARIKETA:

Kalkulatu $p(x) = x^4 - 6x^3 + 11x^2 - 6x$ polinomioaren erroak.

Ebazpena:

Nabaria da ariketa honetako polinomioa $p(x) = x(x^3 - 6x^2 + 11x - 6)$ bezala berridatz daitekela. Horrek, polinomioaren erro bat 0 izatea inplikutzen du.

$p_1(x) = x^3 - 6x^2 + 11x - 6$ polinomioaren erro oso eta arrazional posibleak ± 6 , ± 3 , ± 2 , ± 1 dira.

Ruffini aplikatuz:

3	1	-6	11	-6
		3	-9	6
	1	-3	2	0

$r=3$ polinomioaren erroa da. Beraz, $x(x^3 - 6x^2 + 11x - 6)$ polinomioa $p(x) = x(x-3) \cdot (x^2 - 3x + 2)$ bezala berridatz daiteke. Gelditzen diren bi erroak lortzeko bigarren mailako ekuazioa ($x^2 - 3x + 2 = 0$) ebatzi edo berriro Ruffini aplikatu daiteke.

3	1	-6	11	-6
		3	-9	6
2	1	-3	2	0
		2	-2	
1	1	-1	0	
		1	0	
	1	0		

Bukatzeko, polinomio honen erroak 0, 1, 2 eta 3 direnez, bere faktORIZAZIOA honakoa da:

$$p(x) = x^3 - 6x^2 + 11x - 6 = x(x-1) \cdot (x-2) \cdot (x-3)$$